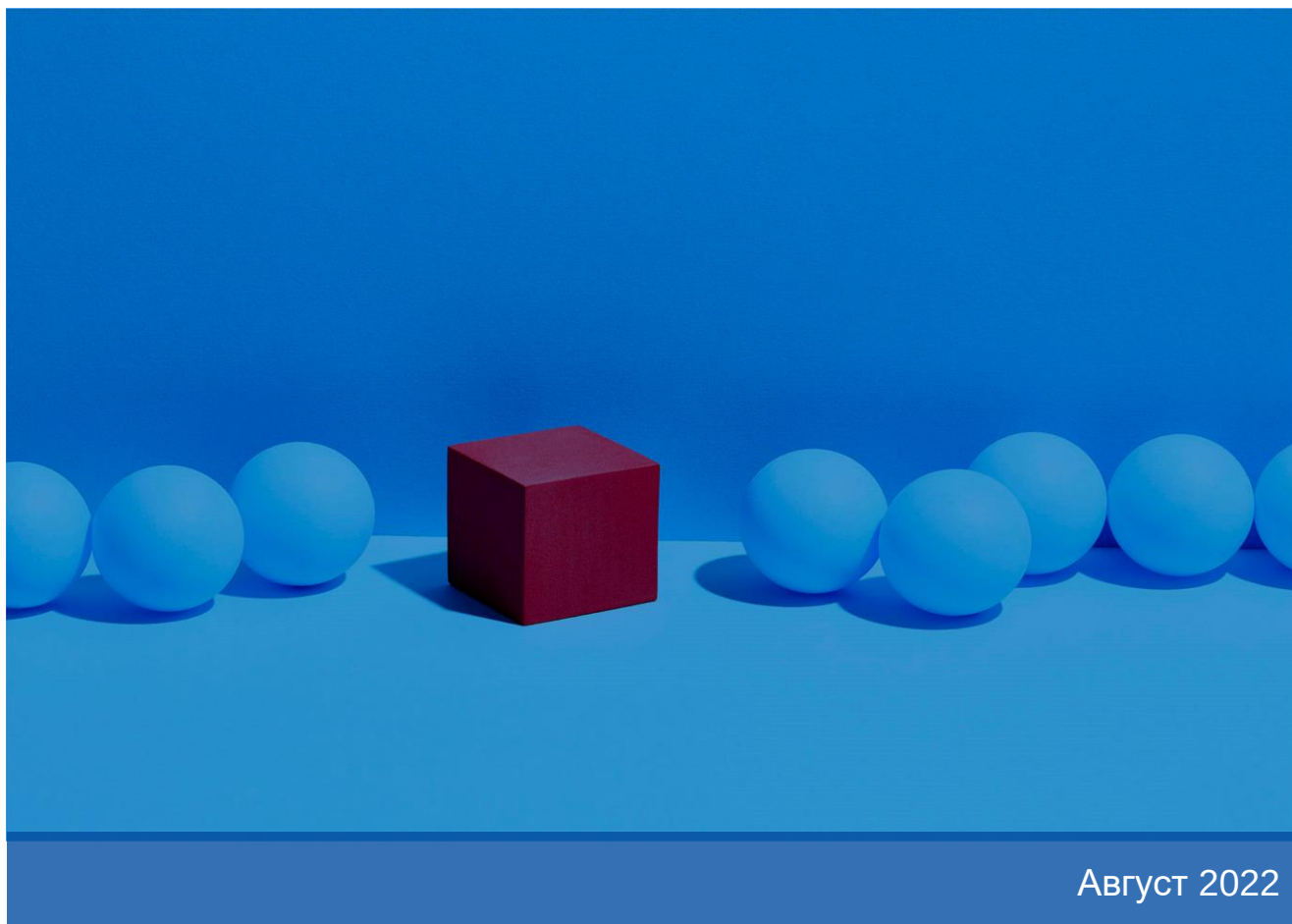

ИНТЕНЗИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПИС И ОТРАСЛОВА ДИНАМИКА РЕЗЮМЕ

Август 2022

РЕЗЮМЕ

От 2013 г. насам EUIPO, чрез Европейската обсерватория за нарушенията на правата на интелектуална собственост, и Европейското патентно ведомство (ЕПВ) извършват редовни оценки на интензивността на използване на правата върху интелектуална собственост (ПИС) в промишлеността на ЕС. В тези проучвания се определя количествено приносът на отраслите с интензивно използване на ПИС в икономиката на ЕС по отношение на заетост, дял от БВП и външна търговия на ЕС. Богатите масиви от данни, изготвени за тези проучвания, се използват в настоящия доклад, за да се придобие по-задълбочен поглед върху динамичното развитие на промишлеността на ЕС през последните години, като се акцентира върху възможните връзки между тези динамични промени и интензивността на използване на ПИС.

Тези анализи показват, че използването на ПИС става все по-широко разпространено в икономиката на ЕС. Собствеността върху ПИС все още е силно концентрирана в отраслите с интензивно използване на ПИС, особено в случая на патенти и дизайни. Въпреки това делът на ПИС, който може да се отнесе към отрасли без интензивно използване на ПИС, е нараснал между 2004 и 2014 г. В много отрасли интензивността на използване на ПИС се е повишила, но това е станало по-бързо в отраслите, в които използването на ПИС не е интензивно, отколкото в тези, в които е интензивно.

Традиционно се смята, че собствеността върху ПИС е концентрирана в производствените отрасли. Все още по-голямата част от подадените заявки за патенти и дизайни са от тези отрасли. През последните години обаче делът на производството в подадените заявки за ПИС е намалял. Въпреки че производството все още е най-големият сектор, подаващ заявки за марки, неговият дял представлява само една трета от заявките за 2010—2014 г. Търговските марки са най-универсалното ПИС, което се използва широко в цялата икономика на ЕС.

Като цяло отраслите, в които се използват интензивно ПИС, са по-продуктивни от тези, в които ПИС не се използват интензивно. Разликите в производителността между тези две групи отрасли са по-големи в услугите и търговията, отколкото в производството. Освен това, с изключение единствено на производствените отрасли с интензивно използване на дизайни,

корелацията между интензивността на използване на ПИС и производителността е положителна. Отрицателната връзка между интензивността на използване на промишлени дизайни и производителността в преработвателната промишленост би могла да бъде индикация, че правата върху промишлени дизайни могат да са особено важна форма на защита на интелектуалната собственост в по-традиционните и по-малко производствени отрасли. От друга страна, промишлените отрасли с интензивно използване на промишлени дизайни се характеризират с най-висок ръст на производителността сред всички групи с интензивно използване на ПИС в преработващата промишленост в периода 2011—2017 г.

Анализът на динамиката на производителността показва, че отраслите с интензивно използване на ПИС увеличават производителността си по-бързо, отколкото отраслите, които не използват интензивно ПИС. Разликата в темповете на нарастване на производителността между отраслите със и тези без интензивно използване на ПИС обаче е по-малка, отколкото в нивата на производителността. В някои отраслови групи, например секторите на преработващата промишленост и търговията, нарастването на производителността отразява увеличаване на принадлежната стойност, съчетано с намаляване на броя на служителите.

Анализът на данните за демографията на предприятията показва, че като цяло в отраслите с интензивно използване на ПИС процентът на учредяваните дружества е по-нисък, отколкото в отраслите без интензивно използване на ПИС в производствения сектор. От друга страна, отраслите с интензивно използване на ПИС в сектора услугите се характеризират с по-висок процент на учредяваните дружества в сравнение с отраслите с неинтензивно използване на ПИС в сектора услугите. Освен това, докато корелацията между процента на учредяваните дружества и интензивността на използване на ПИС като цяло е слабо положителна в отраслите в сектора на услугите, тя е отрицателна в случая на преработващата промишленост. Това би могло да означава, че в производствените сектори с интензивно използване на ПИС съществуват относително високи бариери за навлизане на пазара.

Тези тенденции се потвърждават и от като цяло положителния нетен прираст на броя на предприятията в сектора на услугите, който е по-висок при отраслите с интензивно използване на ПИС, отколкото при отраслите без интензивно използване на ПИС. В преработващата промишленост отраслите с интензивно използване на ПИС се характеризират с отрицателен нетен прираст на броя на предприятията в периода 2013—2018 г., т.е. броят на предприятията намалява. За разлика от тях в производствените отрасли без интензивно използване на ПИС се наблюдават леко положителни темпове на нарастване

на нетния брой на предприятията. Изглежда, че процентът на оцелелите дружества не се влияе в значителна степен от интензивността на използване на ПИС на отраслите.

И накрая, анализът на степента на поява на бързоразвиващи се дружества (БРД) води до заключението, че в периода 2014—2018 г. БРД са се появявали по-често сред различните групи отрасли с интензивно използване на ПИС, отколкото сред тези, които не използват интензивно ПИС. Процентът на поява на БРД е най-висок сред отраслите с интензивно използване на патенти в секторите на производството и услугите.

Резултатите потвърждават предишни констатации от академични изследвания. Установено е, че новаторската дейност на предприятията е важен фактор, допринасящ за повишаване на производителността. По-високият дял на нововъведенията също така увеличава вероятността за постигане на изключителни резултати. Тъй като по-високата степен на новаторство е свързана с по-висока интензивност на използване на ПИС, отраслите с интензивно използване на ПИС като цяло са по-продуктивни и се характеризират с по-висок дял на бързоразвиващи се фирми.

В най-новата научна литература се изследва и връзката между нематериалните активи, включително ПИС, и пазарната концентрация. Резултатите, представени в настоящото изследване, показват, че интензивността на използване на ПИС може да доведе до различна отраслова динамика в производството и услугите. По-високата интензивност на използване на ПИС може да бъде свързана с по-ниска отраслова динамика (т.е. по-малко нови дружества) в производствения сектор, но може да е показателна за по-голяма отраслова жизнеспособност и нови пазарни възможности, водещи до по-високи нива на навлизане на предприятия в сектора на услугите. Поради ограниченията на данните и на методологията тези предположения следва да се разглеждат като предварителни, но предоставят интересни перспективи за бъдещи изследвания.

ИНТЕНЗИВНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПИС И ОТРАСЛОВА ДИНАМИКА